

Wilhelminakerk
 Bussum
 11 september 2022 (Startzondag)
 Ds Egbert van Dalen
 Lezing: Marcus 4: 1-20

Gemeente van Christus,

De gelijkenis van de zaaier gaat over communicatie. Een belangrijk thema, lijkt het, want deze gelijkenis komt in zowel Matteüs, Marcus, als Lucas voor. Waar het om gaat is hoe mensen luisteren, hoe ze het woord, de boodschap, horen.

Wie is er echt ontvankelijk voor, zodat het doordringt, diepgang krijgt, tot gedragsverandering leidt, en uiteindelijk tot zo'n diepe inprenting dat het woord *geleefd* wordt? Met dat laatste bereik je het eindstadium, ben je als een aar die volhangt met nieuwe zaden. Je bent voor anderen een bron geworden, iemand die iets uitstraalt.

Jezus vlecht het beeld van de lamp met deze gelijkenis, de lamp die je niet onder je bed moet zetten of onder een korenmaat. Met andere woorden: laat je zien! *Wéés* de boodschap!

Maar dit is een ideaalplaatje. Zo gaat het lang niet altijd. In de Matteüs-versie zegt Jezus:

In hen komt deze profetie van Jesaja tot vervulling:

“Jullie zullen goed luisteren maar niets begrijpen,
 en jullie zullen goed kijken maar geen inzicht hebben.
 15 Want het hart van dit volk is afgestompt,
 hun oren zijn doof
 en hun ogen houden zij gesloten.
 Met hun ogen willen ze niets zien,
 met hun oren niets horen,
 met hun hart niets begrijpen.
 Want anders zouden ze tot inkeer komen
 en zou ik hen genezen.”

Onwillig, afgestompt, egoïstisch, geblokkeerd. Dat zijn de mensen bij wie het woord op het pad valt, op het dunne laagje grond tussen de rotsen, of tussen de distels. Ze zijn met andere dingen bezig dan met de vraag hoe je uit een negatief leven kunt komen en kunt genezen.

Er is niet zomaar goede aarde. Dat is een lange weg. Van inkeer, van in jezelf kijken en ontdekken welke gedachten telkens bij jou binnensluipen, geladen met schuld, gevoelens van minderwaardigheid, schaamte, woede. Vervolgens ontdekken hoe dat jou beïnvloedt - je gedrag, de patronen die telkens in je contact met anderen ontstaan. Het is een heel werk. De aarde moet worden omgeploegd, harde stenen naar boven gewerkt en verwijderd, de ploeg van het leven gaat eerst door dieper gelegen, uitgeharde en kurkdroge lagen, die daar misschien al generaties zaten, maar nu eindelijk aan het licht komen, in brokken uiteenvallen, vermengd met frisse lucht, regenwater, nieuwe, organische mest. Je bestaat wordt dan geleidelijk vruchtbare, goede, ontvankelijke aarde. Het zaad kan daarin ontkiemen. Eerst een groen sprietje, een plantje dat wortelschiet en uiteindelijk diepgeworteld jouw hele wezen zal bereiken. In jou kan men dan zien wat het Woord eigenlijk wil zeggen, hoe het bedoeld is en in een specifieke tijd en plaats tot leven komt: inspirerend, ruimte scheppend, licht, humoristisch, wijs, vriendelijk, vergevend, warm, gul, verdraagzaam, verzoenend, behulpzaam, genezend. Anderen zeggen dan: *Als iedereen zo zou zijn, zou er vrede op aarde zijn.* Je zou dan eigenlijk zelf een zaaier zijn geworden, want het zaad van jouw volle aren wordt wellicht ook weer uitgestrooid.

Het zaad is het woord, legt Jezus uit. Maar wat is het Woord? We zijn als Protestanten dan geneigd om te roepen: de Bijbel. Maar het gaat hier om het levende woord. Het woord dat *midden in het leven* gebeurt. Petrus spreekt daarover in zijn eerste brief:

Nu u gehoorzaam bent aan de waarheid, is uw hart gelouterd (goede aarde geworden) en kunt u oprecht van uw broeders en zusters houden; hebt

elkaar dan ook onvoorwaardelijk lief, met een zuiver hart, als mensen die opnieuw zijn geboren, niet uit vergankelijk maar uit onvergankelijk zaad, door Gods levende en altijd blijvende (actuele) woord.

Het levende woord, horen we, is liefde die in elke situatie op een unieke manier gestalte krijgt. En hoe, dat hangt ook van jou af, van jouw inzichten, ingevingen, van wat jou wordt ingegeven dat je op een bepaald moment moet zeggen of doen. Het woord van God, het levende woord, is spontaan en vrij. Hoe zuiver je het tot uitdrukking brengt, hangt af van hoe je luistert, van die innerlijke kwaliteit. Bij de een draagt het dertigvoudig vrucht, bij de ander zestig- of zelfs honderdvoudig. Het zijn geen targets die je moet halen. Het woord dat wij soms zelf zijn, is vrijheid, genade, inspiratie, het waait even binnen, het is Geest.

Dat is ook de boodschap die door Jezus om de gelijkenis heen wordt verteld. Dat we luisteren. Dat betekent ontvangen, in ons opnemen, het z'n werk laten doen. Midden in het leven, in Bussum, in de samenleving. Wat hoor je daar, wat valt je op, wat raakt je? Wat doet het aan je? Wat betekent het? Dat is luisteren met je hart, en daarin gebeurt het woord. Daar moet het landen.

Natuurlijk speelt de Bijbel daar wel een rol in, als een soort spiegel die je wordt voor gehouden. Maar ook dan is het de vraag hoe het tot leven komt. Paulus zegt het zo treffend in de tweede brief aan de Korinthiërs: *Jullie zijn zelf een brief van Christus, door ons opgesteld, niet met inkt geschreven maar met de Geest van de levende God, niet in stenen platen gegrift maar in het hart van mensen.*

Het is Startzondag, we gaan een nieuw jaar in. Daarin kan er veel gebeuren. Er moet niets. We hoeven de kerk niet te redden. We laten het vanzelf gebeuren, zoals zaad dat vanzelf ontkiemt als de omstandigheden gunstig zijn. Laten we niet gaan hollen. Het is Startzondag, maar er klinkt vandaag geen startschot. Zoek eerst het Koninkrijk van God, en al het andere wordt je in de schoot geworpen. Of zoals Huub oosterhuis dichtte: *God zaait zijn naam in onze diepste dromen.* Probeer juist te vertragen en te vertrouwen. Laat het maar komen, de toekomst. Als wij maar sensitief luisteren, het zaad bij ons in diepe, goede aarde valt, dan zal het zich wel wijzen.

*Wij hoeven alleen maar voor dit nu te zorgen,
heel zachtjes al het andere te laten gaan.
Een gouden fluistering is ons bestaan.*

Amen